
Gimnazija Vič

Tržaška cesta 72, Ljubljana

Prostozidarstvo

Seminarska naloga pri sociologiji

Jaka Čop, 2.b

Mentor:

- dr. Matjaž Poljanšek

Ljubljana: šolsko leto 2014/15

Povzetek

V seminarski nalogi smo na kratko povzeli zgodovino ter delovanje prostožidarjev. Predstavili smo tudi njihov vpliv na družbo ter opravili analizo ankete, ki smo jo naredili. Nalogo smo napisali z namenom, da bi ljudi malo bolj ozavestili o delovanju prostožidarjev. Mislim, da bomo, po pregledu naloge, bolje razumeli delovanje prostožidarjev ter njihov vpliv na družbo, ki ni takšen, kot jih veliko meni.

Kazalo

1	Uvod	4
1.1	Hipoteze	4
1.2	Metode	4
2	Zgodovina in delovanje	5
2.1	Zgodovina	5
2.2	Delovanje	6
3	Vpliv prostozidarstva na družbo	7
4	Analiza ankete	9
5	Zanimivosti	10
6	Zaključek	11
7	Priloga	12
7.1	Anketa	12
8	Viri	13

1 Uvod

„Prostozidarji kot klasična, vase zaprta družba so bili že skoraj od ustanovitve v središču mnogih domnev in špekulacij. Podobno kot Judje so morali vedno znova prenašati, da jim naprtijo odgovornost za to ali ono uganko; zapleteno gospodarsko ali družbeno ali politično dogajanje, ki je bilo za sodobnike težko razumljivo, je bilo s tem skrčeno na oprijemljivo geslo: prostozidarji so organizirali francosko revolucijo, prostozidarji so sprožili prvo svetovno vojno, prostozidarji so izkoristili svetovno gospodarsko krizo za lastno bogatenje, prinesli boljševizem v Rusijo in obvladovali newyorško borzo.“ (Dieter A. Binder, 2008)

Vsi ti predsodki, opazke in obsodbe letijo na prostozidarje. V tej nalogi bomo poizkusili pojasniti oz. razčistiti vsaj nekaj od teh.

1.1 Hipoteze

- Domnevamo, da imajo verni ljudje zaradi propagande cerkve slabše mnenje o prostozidarjih,
- domnevamo, da se večina ljudi sploh ne zaveda obstoja prostozidarjev, saj so vase zaprta družba in ne razglašajo svojega obstoja,
- domnevamo, da se bodo tisti, ki dosedaj niso poznali prostozidarjev zdaj, ko bodo rešili anketo o njih pozanimali.

1.2 Metode

Po pregledu internetnih virov smo se kljub temu, da jih ni malo, odločili, da bomo vseeno pregledali nekaj knjig o prostozidarstvu. Napravili pa smo tudi anketo, da bi potrdili naše hipoteze.

2 Zgodovina in delovanje

2.1 Zgodovina

Prostozidarstvo je bilo v srednjem veku združenje kamnoseških bratovščin, ki so združevale graditelje katedral. Gradbena umetnost je bila vrhunska tehnologija takratnega časa, tako kot je danes informacijska in vesoljska tehnologija. Bratovščine so zato svoje znanje in veščine skrivale, tako kot danes velika računalniška podjetja nikomur ne razkrijejo izvirne kode svojih programov. Od takrat izvira za današnji čas arhaična zunanja podoba prostozidarstva: zidarski predpasniki, upodabljanje in simbolika za današnji čas sicer povsem pesniškega zidarskega orodja (zidarske žlice, kladiva, kotniki, šestila...). Od takrat izvira tudi tančica skrivnosti, ki se je skozi stoletja ovila okoli prostozidarskega delovanja in zaradi katere so se v družbi o prostozidarstvu izoblikovale številne napačne in povečini zlohodne predstave: tajna družba zarotnikov, brezbožnežev, malikovalcev itd. Internet je poln takih in drugačnih informacij o prostozidarjih (ki jih vedno pišejo ne-prostozidarji), saj ljudje radi berejo zbadajoče zgodbe.

Moderna prostozidarska zgodovina se je uradno začela leta 1717, ko je bila v Londonu v gostilni „Pri goski in ražnju“ ustanovljena Velika Loža Anglije. Vendar pa so nekateri mnenja, da časovno ni mogoče natančno določiti prehoda iz kamnoseških bratovščin v moderno prostozidarstvo, saj ni ohranjeno veliko dokazov o dogajanjih pred ustanovitvijo angleške velike lože. Svoji temeljni opredelitvi, ki poudarja, da se v ložah srečujejo svobodni možje na dobrem glasu, ki želijo delovati v skupno dobro vseh ljudi, je bratovščina prostozidarjev ostala zvesta več kot 250 let.

2.2 Delovanje

Bratovščina prostožidarjev nima enovitega vodstva. Vsaka velika loža, ki združuje prostožidarje neke države, je samostojna. Predstave o prostožidarski zvezi kot svetovni organizaciji z vodilno hierarhijo, so napačne. Skupno obliko dela predstavljajo le rituali, po katerih lože delujejo v globokem prepričanju, da se bodo bratje s simbolnim delom na sebi približali etičnim ciljem, ki so si jih postavili. Cilji po vsebini in sporočilu niso religiozni ali politični, ampak humanistični v najširšem pomenu besede. Po današnjem pojmovanju je prostožidarstvo oblika civilne družbe, ki si prizadeva za moralno in duhovno rast svojih članov, njena širša družbena vloga pa je predvsem humanitarna.

Prostožidarstvo je nastalo v Evropi, dandanes pa je razširjeno skoraj po vsem svetu. Zmotno je prepričanje, da v prostožidarstvu ni prostora za vero in verujoče. Prav nasprotno! Vera v obstoj nematerialnega praočeta, Boga, je vgrajena v samo bistvo prostožidarskih vrednot in filozofskega sistema. Vendar pa je prepuščeno vsakemu posamezniku, da se odloči, kako in v kaj veruje. Zato se v isti prostožidarski loži lahko srečujejo pripadniki različnih ver in agnostiki. Da ne bi žalili verskega prepričanja drug drugega, božansko načelo, v katerega verujejo, imenujejo s skupnim imenom Veliki Graditelj Vseh Svetov. Tako je v anglosaškem svetu zaželeno, da je v vsaki loži vsaj en duhovnik.

„Prostožidarstvo ima vizionarsko moč. Kako bi bila sicer pradačna načela prostožidarjev – svoboda, enakost, bratstvo – danes zapisana v temeljni listini Združenih narodov Splošni deklaraciji o človekovih pravicah in vgrajena kot temeljni kamen ustave vsake demokratične države? Kako bi sicer nek prostožidar dvesto let pred nastankom Evropske skupnosti napisal njeno bodočo himno, Odo radosti, in kako bi jo sicer nek drug prostožidar uglasbil v svoji deveti simfoniji? In, ne nazadnje, kako bi bil sicer prvi človek, ki je stopil na Luno, prostožidar? Prav zaradi te vizionarske moči prostožidarstvo še danes privlači ljudi, ki bi v življenju radi naredili kaj več, nekaj tudi za druge ljudi, nekaj, kar bo ostalo za njimi.“ (Prostožidarstvo nekoč in danes. Ljubljana: Velika loža Slovenije. Pridobljeno 3. 5. 2015, s <http://www.prostožidarstvo.si/>.)

3 Vpliv prostozidarstva na družbo

O tem, da je vpliv prostozidarstva na družbo predvsem humanitaren smo omenili že v prejšnjem poglavju. O tem pa priča tudi to, da je eno od osnovnih načel (*Fides, Spes et Caritas – Vera, Upanje in Dobrodelnost*) prostozidarstva je dobrodelnost.

Po vsakem delu lože vedno zakroži tudi tako imenovana „vdovina puščica“ za zbiranje dobrodelnih prispevkov. Večina teh se anonimno razdeli med pomoči potrebne (med drugim tudi vdovam bratov prostozidarjev), v nekaterih primerih pa je namen točno določen npr. v Veliki Britaniji je za dobrodelnost Velike lože odgovorna „Velika dobrodelna organizacija“.

Pa vendar lahko dejstvo, da je prostozidarstvo usmerjeno na posameznika vzbudi sum, da je prostozidarsko usmerjen mož (prostozidarstvo je bila in še vedno je organizacija v kateri lahko delujejo samo moški, a dandanes obstajajo tudi prostozidarske lože v katerih so članice izključno ženske) ekstremno individualističen, egocentričen človek, ki se čuti zavezanega samo samemu sebi in svoji bratovščini. Ta sum se še okrepi, če pomislimo (kar je res), da prostozidarske organizacije – lože, velike lože in prostozidarski redovi, ne nastopajo kot dejavniki, ki stremijo k moči. Ne posegajo v gospodarske in socialne konflikte interesov, ne v razprave o političnih, verskih in drugih dnevnih vprašanjih v družbi in državi. Tega ne počnejo niti posredno, na primer preko kakšnih institucij, ali z infiltracijo v družbene ali politične ustanove.

Ta navidezna nezainteresiranost pa ne pomeni, da lože usmerjajo svoje člane v to, da družbeno ravna po načelu „brez mene“. Nikakor se ne oddaljujejo od problemov svojega socialnega okolja. Vedo namreč, da življenje človeka, zlasti pri današnjih „scenarijih“ zaradi številnih medsebojnih vplivov ni mogoče ločiti od uspešnosti njegove družine, skupnosti v kateri je zaposlen, in drugih manjših skupin, vse tja do lastnega naroda in svetovne skupnosti. Zato se čuti vsak prostozidar, ki svoje prostozidarstvo dojema resno in pošteno, kot zgodovinski človek. To pomeni, da je, ob poznavanju, kako nastajajo, delujejo in se spreminjajo človekove institucije, zaveden občan v svojem socialnem okolju in je ustrezno temu aktivno dejaven član svoje skupnosti, svojega naroda in celotnega človeštva. In tako zahtevajo prostozidarske organizacije – lože, velike lože in redovi od svojih članov, da so „osamljeni borci“ za dobro, resnično in lepo. Vsakemu posameznemu prostozidarju pa prepuščajo, da se sam odloča o tem, katere probleme bo imel v danem trenutku za neodločljive in kako jih bo skušal rešiti. Prostozidarstvo se tako, kot tako ne vmešava v posameznikove odločitve in ima tako na družbo kvečjemu humanitaren in dobrodeln vpliv.

Prostozidarsko pomoč za življenje pojmujejo in priporočajo kot stalno vajo za izostrovanje vesti. Pri tem si utirajo pot na raven tistih suverenih ljudi, ki so, odkar svet obstaja, videli namen svojega obstoja samo v tem,

da so bili na voljo človeštvu. Ti suvereni ljudje so ustvarjali novosti, budili iniciative in polepševali življenje, ne da bi razmišljali o tem, ali bo njihovo ime prišlo v zgodovino samo zato, ker so se počutili poklicane sodelovati pri gradnji templja, katerega zidaki so ljudje.

4 Analiza ankete

Anketo smo napravili z namenom, da bi razjasnili na začetku postavljene hipoteze. Rezultati so bili dokaj zanimivi in morda malo presenetljivi.

Prvo hipotezo smo z lahkoto ovrgli, saj smo po analizi ankete ugotovili, da je velika večina ljudi neopredeljena glede prostožidarjev, med vernimi pa je 80 odstotkov moških prepričanih, da je prostožidarstvo dobra organizacija.

Drugo hipotezo lahko potrdimo, saj se skoraj 60 odstotkov vprašanih ne zaveda obstoja prostožidarjev. To je verjetno zato, ker ne razglashajo svojega obstoja in/ali objavljajo imena svojih članov.

Prav tako, kot prvo hipotezo smo z lahkoto ovrgli tudi tretjo. Po analizi ankete smo ugotovili, da 70 odstotkov vprašanih kratkomalo „briga“ za obstoj prostožidarjev. To je verjetno zato, ker je naša družba (vsaj po mojem) postala zelo lena in pa tudi skeptična do novih stvari in jih enostavno noče preizkusiti ali se o njih podučiti.

5 Zanimivosti

- Zagotovo velja omeniti, da o prostožidarjih pišejo številni uspešni pisatelji, med drugimi tudi Dan Brown. A ti pisatelji imajo redko kakšno trdno podlago o prostožidarjih, pa vendar o njih napletejo odlično zgodbo, četudi neresnično.
- Kot stranski produkt ankete smo odkrili tudi, da skoraj 10 odstotkov vprašanih ne ve kdo je ateist.

6 Zaključek

Prostozidarstvo res ima na družbo dobrodeln vpliv, a zaradi svoje zaprtosti in nenatančno določenega cilja oz. neenotnega vodstva nanje letijo številne obsodbe, ki so v veliki meri napačne ali celo absurdne. Ljudje bodo, če bodo našli kakršnokoli sumljivo organizacijo, le-to izkoristili, kot grešnega kozla za vse, kar jim ni všeč, ali pa celo za razbremenitev lastne krivde. Vendar pa so prostozidarji vse prej kot organizacija, kakršno si nekateri predstavljajo oz. jo želijo tako prikazati.

Pisanje naloge ni bilo lahko, a vseeno zabavno, saj smo še sami, ki smo mislili, da prostozidarstvo dobro poznamo izvedeli mnogo novega. Nekatere naše hipoteze smo potrdili, nekatere ovrgli. Tu pa je tudi dejstvo, da so ljudje premalo seznanjeni s prostozidarstvom. Upamo, da bomo s to nalogo pomagali nekoliko bolje razumeti prostozidarje take, kot so.

7 Priloga

7.1 Anketa

Spol: *

☐ Moški

☐ Ženski

Verska pripadnost?

☐ Kristjan

☐ Musliman

☐ Ateist

☐ Other:

Ali veste kdo so prostozidarji? *

☐ Da

☐ Ne

Če ste na prejšnje vprašanje odgovorili z da: Kakšno je vaše mnenje o prostozidarjih?

☐ Dobro

☐ Slabo

☐ Other:

Če ste na tretje vprašanje odgovorili z ne: Vas beseda prostozidarji nagovori k temu, da se boste o njih pozanimali?

☐ Da

☐ Ne

Ali mislite, da lahko vase zaprta skupina kot so prostozidarji vpliva na družbo? *

☐ Da imajo ogromen vpliv

☐ Ne

☐ Da, a ne velio več kot posameznik

☐ Imajo velik vpliv, a ga ne zlorabljajo oz. ga uporabljajo za dobro družbe

Slika 1: Anketa, ki smo jo opravili.

8 Viri

Literatura

- [1] ALTMANN, H. H., Ljubljana 2006, Vodnik v prostozidarstvo
- [2] BINDER, D. A., Ljubljana 2008, Skrivna družba
- [3] BAIGENT in LEIGH, Ljubljana 2003, Tempelj in loža
- [4] DVORŠAK, Andrej, Ljubljana 1994, V znamenju lože
- [5] PERČIČ, Tone, Ljubljana 2000, Prostozidarstvo: Zgodovina, obredi in zarote
- [6] Wikipedia, the Free Encyclopedia: <http://en.wikipedia.org/>
- [7] Spletna stran velike lože Slovenije: <http://www.prostozidarstvo.si/>